

ינואר 2020

לכבוד :

מנהלי ומפקחי המחוזות

יו"ר השלטון המקומי

מנהלי מחלקות החינוך ברשויות המקומיות

מנהלי מוסדות חינוך

שלום רב,

הנדון: רענון הנחיות ויעדים פדגוגיים בהתנהלות עובדי ההוראה ומוסדות החינוך לקראת הבחירות לכנסת שתתקיימנה ביום שני, 2 במרץ 2020, ו' באדר ה'תש"ף

1. ביום שני, 2 במרץ 2020, ו' באדר ה'תש"ף צפויות להתקיים הבחירות לכנסת ה-23. בבחירות אלו זכות ההצבעה ניתנת לנערים ונערות החל מגיל 18 הרשומים בפנקס הבוחרים (לפי סעיף 3(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] - ייחשב בן 18 שנה כל מי שיום הולדתו ה-18 חל לא יאוחר מיום הבחירות).
2. נא תשומת לבכם להוראות הקיימות בנושא זה בחוזרי מנכ"ל הבאים, **החלים על כלל מערכת החינוך** (ניתן ללחוץ על שם החוזר על מנת להגיע לכתובת האינטרנט של החוזר):
 - חוזר תשס"ט/8(א) שכותרתו "**הנחיות כלליות לגבי סייגים לפעילות פוליטית-מפלגתית של עובדי הוראה**";
 - חוזר תשע"ז/4(ב) שכותרתו "**התכנית הלאומית ללמידה משמעותית – השיח החינוכי על נושאים השנויים במחלוקת**" (להלן: חוזר המנכ"ל בעניין השיח החינוכי)
3. כמו כן, לתשומת לבכם **ההנחיות העדכניות בנושא פעילות פוליטית של כלל עובדי הוראה** (בלא תלות בזוהות המעסיק) שהופצו לקראת הבחירות לכנסת.
4. ככלל, משרד החינוך מעודד עיסוק בחינוך לתודעה ולמעורבות פוליטית ואזרחית. מטרה חינוכית חשובה היא להטמיע בקרב התלמידים את חשיבות ההשתתפות בהליך הדמוקרטי, המעורבות בו והאחריות כלפיו ולא לראות בו צעד טכני או חסר משמעות.
5. בהתאם לחוק, חינוך לתפיסה פוליטית- מפלגתית **מסוימת** הנו פסול ואסור, ועל כן פעולות פדגוגיות בבתי הספר בנושאים אלו **חייבות לעמוד באמות המידה**, המופיעות בחוזר המנכ"ל **בנושא השיח החינוכי**.
כך למשל, **במסגרת הדיון הכיתתי**, אם וכאשר המורה נוקט עמדה, עליו לעשות זאת בהתאם למסגרת שחוק החינוך הממלכתי מתווה, בצורה שלא תתפרש כמחייבת את התלמידים

לתפיסה מסוימת ובהתחשב בכך שהוא מייצג בעיני התלמידים את בית הספר, את המדינה ולעתים אף את החברה כולה.

החוזר מנחה את עובדי ההוראה, בין השאר, כיצד להימנע מלעבור את הגבול שבין חינוך לתודעה פוליטית, ציבורית ואזרחית, שהוא חיוני וחשוב, ובין חינוך לתפיסה פוליטית מפלגתית מסוימת, שהוא אסור.

6. בתוך שטח המוסד החינוכי ו/או בקרב תלמידים של מוסד חינוך ישנו איסור גורף ביחס **לקיום תעמולה מפלגתית**, שהנה כל פעולה הנעשית בפומבי הכוללת הטפה ישירה למען מועמד או מפלגה כזו או אחרת המתמודדים בבחירות, או מתיחת ביקורת על מפלגה או מועמד כאמור (פעולות בגדר תעמולה: הפצת שלטים, מודעות, חוברות וחומרי הסברה וכיוצ"ב).

(להרחבה יש לעיין בסעיף 6.2 לחוזר תשס"ט/8(א) המפרט בדבר האיסורים הקשורים בתעמולת בחירות כהגדרתה לעיל החלים על כלל עובדי ההוראה וכן במסמך ההנחיות העדכני מתאריך 6.1.19).

7. **קיום מפגש תלמידים עם נבחרי ציבור ועם מועמדים לבחירות למטרות חינוכיות:**
- הוא חריג לאיסור בדבר תעמולה, אך יודגש כי ניתן לקיים מפגשים (**פאנלים**) כאלה אך ורק במידה והם עומדים בכללים ובסייגים השונים המופיעים בסעיף 3.2.4 לחוזר בנושא השיח החינוכי.
- בהתאם לסעיף 3.2.4 לחוזר המנכ"ל, בית הספר יוכל לחשוף את התלמידים למפגשים עם נבחרי ציבור ועם אנשים מן המערכת הפוליטית באופן תרבותי ומכובד, לאחר שנערכה להם הכנה מתאימה.
 - חשוב להקפיד כי התלמידים ייחשפו למגוון של עמדות מהקשת הפוליטית-מפלגתית בישראל, בהתאם לנושא הדיון. אין להזמין מועמדים רק מצד אחד של המחלוקת או השיח הפוליטי.
 - יובהר כי האפשרות להזמנת נבחרי ציבור ומועמדים לבתי הספר מותרת עד 21 יום לפני מועד הבחירות.
 - במפגשים יש להקפיד על הכללים הבאים:
 - הקצאת זמני תשובות זהים לכל מועמד;
 - בכל מקרה אסור לחלק במפגש כל חומרי תעמולה פוליטית-מפלגתית;
 - אסור להזמין נבחרי ציבור או מועמדים בעלי רישום פלילי, למעט במקרים חריגים, בנסיבות מיוחדות ובאישור חריג מראש ובכתב מאת מנהל המחוז;
 - רצוי לסכם ולעבד עם התלמידים את הדברים לאחר המפגש.

8. **קיום סימולציה של בחירות בבית הספר :**

סימולציה שכזו יכולה להיות אירוע חינוכי ודמוקרטי מרשים ביותר עבור מרבית התלמידים בבית הספר.

עם זאת, אי-הקפדה על הכנה ראויה של פעילות מסוג זה עלולה להוביל לכישלון חינוכי לכלל באי בית הספר, ולכן יש להתכונן לאירוע מסוג זה במלוא כובד האחריות והרצינות :

- מומלץ להכין קלפיות מסודרות עם פתקי הצבעה לתלמידים ;
- למנות מראש ועדת קלפי המורכבת ממורים ומתלמידים שתוודא כי ההצבעה בבחירות מתנהלת באופן חשאי.
- יש לפרסם את תוצאות הבחירות שהתקבלו במערכת הבחירות הבית-ספרית עד יומיים לאחר קיום התהליך, **ולכל המאוחר 21 יום לפני קיום הבחירות** ברשות המקומית.
- למען הסר ספק, מותר לקיים בחירות דמה לכל המאוחר **עד 21 יום לפני הבחירות**, בלבד.

9. **אנו ממליצים לערב לכל אורך התהליך וכן בארגון הפאנל אליו יוזמנו התלמידים את מועצת התלמידים והנוער הבית ספרית או הרשותית, ובמקרה כזה, יחולו אותם כללים המוזכרים לעיל וכן חוזר המנכ"ל, על מנת לשמור על מסגרת דיון ראויה, אחראית, מכבדת והוגנת בקרב התלמידים.**

יוזכר כי את חברי מועצת התלמידים והנוער עצמם- מחייב אף תקנון העל של המועצה.

10. **לסיכום, בחירות אלו הן הזדמנות לקיים פעילות ושיח בית ספרי שמעצים ערכים**

דמוקרטיים, ערכי מעורבות חברתית וכך להדגיש בפני התלמידים את החשיבות האזרחית לקחת חלק פעיל, לנקוט עמדה ולהשפיע.

רצוי לאפשר ולעודד דיונים בהקשר זה בבית ספרכם לשכבות הגיל הרלבנטיות וכן לעודד כל נער ונערה הרשאים לזכות הצבעה, לממש את זכותם הדמוקרטית, והכל בהתאם לחוזרי המנכ"ל הרלבנטיים.